

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дидактика

ПРОГРАМА

Нормативна навчальної дисципліни

підготовки бакалавра_____

(назва освітнього рівня)

напряму 013 «Початкова освіта»

спеціалізація: початкова освіта

(Шифр за ОПШ – ПШ 15)

Коломия

201 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Поясик О.І., к.п.н., доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології

Обговорено та рекомендовано до видання

«___» _____ 20__ р., протокол № _____

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Дидактика» складена відповідно до варіативної частини освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності **013 «Початкова освіта»**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація професійної підготовки фахівців з вищою освітою за фахом «Початкова освіта»

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна є базовою.

Дисципліни, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: історія педагогіки, філософія, психологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Предмет та актуальні проблеми дидактики початкової освіти
2. Організація та контроль навчального процесу в сучасній початковій школі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Дидактика» є **забезпечення загальнопедагогічної професійної підготовки майбутнього вчителя, а саме:**

- висвітлити актуальні питання сучасної педагогічної науки;
- підготувати студентів до виконання обов'язків педагога, організатора навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу;
- сформувані у студентів систему знань щодо завдань, принципів, форм, методів і прийомів навчально-виховної діяльності на основі встановлення їх найтіснішого зв'язку із закономірностями розвитку особистості вихованця;
- розвивати професійну самосвідомість, педагогічне мислення майбутніх фахівців.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Дидактика» є

- засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки;
- досягти засвоєння студентами теоретико-методологічних підходів до вивчення предмета, основних понять і категорій дидактики;
- ознайомити з методами педагогічних досліджень і сформувані в студентів уміння користуватися цими методами у своїй практичній діяльності;
- з'ясувати зміст професійної діяльності вчителя: розкрити соціальну роль і функції вчителя, специфіку його діяльності, сформувані досвід самостійного і творчого аналізу оцінки педагогічних явищ і ситуацій;
- допомогти студенту набути уміння теоретичного проектування та практичного конструювання навчально-виховного процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів та їх творчу самореалізацію;
- сприяти практичному опануванню різними формами, методами організації навчального процесу у загальноосвітніх навчальних закладах;
- спонукати студентів до подальшого самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання обов'язків вчителя; сформувані у майбутніх вчителів потреби постійно займатися самонавчанням, самовдосконаленням;
- розкрити суть понять: «освіта», «викладання», «учіння», «сутність процесу навчання», «закономірності та принципи процесу навчання»;

- сформувати у студентів розуміння понять: «сутність та структура процесу навчання», «принципи та закономірності процесу навчання», «методи» і «засоби навчання», «форми організації навчання»;
- засвоїти основні поняття: «зміст освіти», «загальна, політехнічна та професійна освіта», «навчальні плани, програма, підручник».

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні нормативні документи, що визначають зміст освіти;
- основні поняття і категорії дидактики;
- закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання і виховання учнівської молоді;
- особливості організації й проведення навчально-виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти й сучасної педагогічної науки;
- основи теорії школознавства.

вміти:

- Використовуючи знання про тенденції розвитку педагогіки, психології, окремих методик початкової освіти, вміти здійснювати перспективне планування та передбачати результати навчальних досягнень учнів на основі урахування закономірностей дії біологічних, соціальних, культурологічних та інших чинників з метою включення у плановані види роботи оптимальних засобів отримання результатів.
- усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових і національних педагогічних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців;
- здійснювати навчально-виховну роботу з урахуванням сучасних вимог суспільства, основних педагогічних закономірностей і принципів;
- аналізувати, виділяти головне, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити самостійні висновки;
- враховуючи конкретну тему уроку, її роль і місце у навчальній програмі, вміти формулювати мету і завдання уроку залежно від психологічного механізму засвоєння учнями знань (засвоєння, формування, застосування знань умінь та навичок, узагальнення, систематизація чи їх поєднання) з метою оптимального вибору засобів досягнення мети і завдань уроку;
- встановлювати зв'язки між закономірностями розвитку особистості відповідно до вікової періодизації дітей та закономірностями, принципами, методами і формами виховання та навчання;
- застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
- під час організації навчання на уроках та у позаурочній діяльності вміти добирати засоби, що сприяють розвитку мислення учнів, їх пам'яті, волі, формуванню загальнонавчальних умінь, набуванню досвіду використання таких розумових операцій, як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, групування, тощо, з метою здійснення розвивальної функції навчання на матеріалі засвоєння змісту навчальних предметів початкової школи.;
- використовуючи знання про різні види технологічного забезпечення навчального

процесу, вміти теоретично опрацювати зміст навчального матеріалу, вибрати оптимальні методи, прийоми, форми та засоби навчання у відповідності до укладеної технологічної моделі навчання (технологія активізації та інтенсифікації діяльності учнів, технологія ефективного управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів, технологія удосконалення та реконструювання змісту, частковопредметні педагогічні технології);

- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання;
- аналізувати педагогічні ситуації та приймати адекватні рішення;
- аналізувати, оцінювати та коректувати навчально-виховний процес в класі, школі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години/ 6 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Предмет та актуальні проблеми дидактики початкової освіти

Тема 1. Предмет і завдання дидактики

Дидактика як наука і навчальна дисципліна.

Методологічна основа дидактики.

Основні компоненти теорії освіти і навчання.

Предмет і завдання сучасної дидактики.

Тема 2. Закономірності, принципи і правила навчання.

Філософська сутність понять “закон”, “закономірність”, “принцип”, їх взаємозв’язок.

Зовнішні і внутрішні закономірності навчання.

Реалізація принципів навчання в навчальному процесі.

Поняття про правила навчання.

Тема 3. Методи і засоби навчання

Поняття про метод і прийом навчання.

Проблема класифікації методів навчання.

Характеристика методів навчання за типом пізнавальної діяльності учнів.

Характеристика методів стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Характеристика методів контролю і самоконтролю в навчанні.

Проблема вибору методів навчання.

Засоби навчання.

Тема 4. Види навчання

Характеристика видів навчання.

Пояснювально-ілюстративне навчання. Проблемне навчання молодших школярів.

Програмоване навчання. Особистісно-орієнтоване навчання.

Тема 5. Зміст освіти в сучасній школі

Зміст освіти як основна категорія дидактики.

Елементи змісту освіти.

Державний стандарт освіти та його складові.

Навчальні плани та програми для початкової школи.

Удосконалення змісту початкової освіти.

Змістовий модуль 2.

Організація та контроль навчального процесу в початковій школі

Тема 6. Форми організації навчання

Поняття про форми організації навчання.

Урок – основна форма організації навчання.

Класифікація форм організації навчального процесу в початкових класах.

Підготовка вчителя до уроку, самоаналіз його результатів.

Інші форми організації навчання.

Тема 7. Типи та структура уроків у початковій школі.

Типи уроків та їх структура.

Дидактична характеристика основних структурних елементів уроків різних типів.

Нестандартні уроки.

Інтегровані уроки.

Вимоги до сучасного уроку.

Тема 8. Особливості організації навчання в малокомплектній школі

Особливості планування навчального процесу.

Специфіка побудови уроків у малокомплектній школі.

Діяльність вчителя та учнів у різних видах навчання в малокомплектній школі.

Тема 9. Мотивація учіння молодших школярів.

Суть поняття мотив.

Класифікація мотивів навчання.

Причини втрати інтересу до навчання учнів молодшого шкільного віку.

Дидактичні засоби стимулювання інтересу до навчання.

Тема 10. Диференціація та індивідуалізація навчання в школі.

Поняття диференціації.

Принципи диференційованого навчання.

Види диференціації.

Диференційоване навчання в школі.

Індивідуалізація навчання в школі.

Тема 11. Самостійна навчальна робота учнів.

Самостійна робота учнів – органічна частина навчального процесу.

Види самостійної роботи молодших школярів.

Система вправ та завдань для самостійної роботи.

Самостійна робота учня з книгою.

Організація самостійної домашньої роботи учнів.

Тема 12. Організація навчального процесу з різними категоріями дітей

Педагогічні концепції розвитку обдарованих дітей.

Психологічний розвиток обдарованих дітей.

Специфіка роботи з обдарованими дітьми.

Ознаки та причини неуспішності.

Способи виявлення відставань учнів у навчанні.

Тема 13. Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів

Функції контролю.

Види компетентностей результатів навчання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень.

Оцінювання результатів навчання.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика. Київ: Либідь, 2005. С.3-27.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-е, перероб., доп. Київ: Академвидав, 2007. 616с. (Альмамагер).
3. Зайченко І.В. Педагогіка. Навч. посіб. для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. Київ: Освіта України; КНТ, 2008. 528с.
4. Максимюк С.П. Педагогіка: Навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 670с.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. 5-е вид., доп. і перероб. Київ, 2007. 656с.
6. Навчальні програми для загальноосвітніх навч.закл.із навчанням українською мовою. 1–4 класи.К.:Видавничий дім «Освіта», 2012. 392 с.
7. Нова українська школа.URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручн. Київ: Грамота, 2012. – 504 с.
9. Чайка В. М. Основи дидактики: Тексти лекцій і завдання для самоконтролю. Навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2002. С.109- 157.
10. Чайка В. М. Основи дидактики: тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. Тернопіль : Астон, 2002. 244 с.
11. Червінська І. Б., Никорак Н.Ю. Дидактика початкової школи : практичний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2013. 200 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: усний контроль – співбесіда, індивідуальне чи фронтальне опитування тощо; письмовий контроль – тести, самостійні та контрольні роботи, ессе, реферати.